

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 89

(2004–2005)

Om lov om endringer i lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (sammensetningen av Domstoladministrasjonens styre)

*Tilråding fra Justis- og politidepartementet av 29. april 2005,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Ved lov 20. februar 2004 nr. 7 ble domstolloven § 33 a endret slik at jordskifterettene blir representert i Domstoladministrasjonens styre. Endringen må ses på bakgrunn av Stortingets beslutning om at administrasjonen av jordskifterettene skal flyttes fra Landbruksdepartementet til Domstoladministrasjonen, jf. Besl.O.nr. 42 (2003–2004) og Ot.prp.nr. 106 (2002–2003).

Lovendringen innebærer at den ene av dagens tre dommerrepresentanter fra de alminnelige domstoler byttes ut med en jordskiftedommer eller en jordskifteoverdommer. Endringen er ikke trådt i kraft.

Justisdepartementet foreslår i proposisjonen her at bestemmelsen i § 33 a om sammensetningen av Domstoladministrasjonens styre endres på nytt, slik at dagens styre utvides med to medlemmer: en jordskiftedommer eller jordskifteoverdommer og en dommer fra de alminnelige domstoler. I tillegg foreslås å lovfeste at de øvrige ansatte i domstolene skal ha en representant i styret.

2 Bakgrunnen for lovforslaget

Domstoladministrasjonen ble opprettet 1. november 2002, jf. kgl.res. 7 mai 2002 nr. 421 og nytt

kapittel 1A i domstolloven som ble tilføyd ved lov 15. juni 2001 nr. 62.

Domstoladministrasjonen ledes av et styre som i henhold til gjeldende ordlyd i domstolloven § 33 a (dvs. bestemmelsen slik den lyder før den ikke ikrafttrådte lovendringen 20. februar 2004) skal bestå av syv personer: tre dommere og to advokater oppnevnt av Kongen, og to medlemmer valgt av Stortinget. Den ene dommeren kan byttes ut med en representant for de andre tilsatte i domstolen, jf. § 33 a første ledd annet punktum. Denne adgangen er benyttet, slik at det pr. i dag er to dommere og en annen ansatt i domstolene i styret.

Som følge av Stortingets beslutning om at administrasjonen av jordskifterettene skal flyttes fra Landbruksdepartementet til Domstoladministrasjonen (Besl.O.nr. 42 (2003–2004) jf. Ot.prp.nr. 106 (2002–2003)) ble domstolloven § 33 a endret ved lov 20. februar 2004 nr. 7 slik at det ene dommermedlemmet i styret byttes ut med en jordskiftedommer eller en jordskifteoverdommer.

Det er ikke nødvendigvis gitt at Domstoladministrasjonens styre skal ha jordskiftefaglig kompetanse selv om Domstoladministrasjonen overtar det administrative ansvaret for jordskifterettene. Et samlet Løkenutvalg foreslo at styret skulle ha slik kompetanse i NOU 2002: 9 Jordskifterettens stilling og funksjoner. Flertallet av høringsinstansene støttet forslaget eller hadde ingen merknader. Den norske Dommerforening var imidlertid mot forsla-

get. Også Justisdepartementet og Domstoladministrasjonen var opprinnelig i mot forslaget, bl.a. fordi forarbeidene til domstolloven legger vekt på å forhindre et for stort og tungdrevet styre samt at det også er advart mot en korporativ modell der alle arbeidstakergrupper i domstolene er representert, jf. Ot.prp. nr. 44 (2000–2001) s. 79. Justisdepartementet kom imidlertid etter fornyet vurdering til at jordskifte(over)rettene bør være representert i styret, jf. Ot.prp. nr. 106 (2002–2003) s. 55. Departementet er fortsatt av denne oppfatning.

Ved lovendringen 20. februar 2004 nr 7, ble hovedvekten lagt på hensynet til styrets størrelse samt at en enkelt gruppe ikke skal ha flertall i styret. I et brev i forkant av lovendringen – 12. november 2003 – fra landbruksministeren til Stortinget, bl.a. i anledning et forslag om utvidelse til ni styremedlemmer som ble satt fram under høringen i næringskomiteen, viste landbruksministeren bl.a. til Ot.prp. nr. 44 (2000–2001) side 80 andre spalte:

«Størrelsen fremstår som et kompromiss mellom ønsket å ha et styre som ikke er større enn at det kan fungere operativt, effektivt og ubyråkratisk, samtidig som det er viktig å ha god bredde i erfaringsbakgrunn og kompetanse blant medlemmene. Det anses også som et poeng å unngå at en enkelt gruppe skal ha flertall i styret.»

Landbruksministeren uttalte videre at en utvidelse til ni styremedlemmer vil innebære «en endring av intensjonen bak antall styremedlemmer i gjeldende rett», og videre at «Uavhengig av antall styremedlemmer bør balansen mellom domstolsansatte og ikke-domstolsansatte ikke endres».

Justisdepartementet var på den tiden av samme oppfatning som landbruksministeren. Justisdepartementet ser i ettertid at en slik løsning har store svakheter, og at den er vanskelig forenlig med andre, etter departementets syn svært viktige hensyn som også fremheves i Ot.prp. nr 44 (2000–2001), særlig hensynet til bred domstolsfaglig kompetanse i styret. Dersom dagens praksis med å bytte ut den ene dommeren med en representant for de andre tilsatte i domstolen, jf. § 33 a første ledd annet punktum, skal fortsette, vil lovendringen 20. februar 2004 innebære at bare ett av styrets syv medlemmer er en dommer fra de alminnelige domstolene. Dette finner departementet svært lite heldig, tatt i betraktning at man her har å gjøre med et styre for den sentrale domstoladministrasjon. Det er også vanskelig forenlig med de opprinnelige intensjonene bak styresammensetningen.

Det vises bl.a. til departementets uttalelser i Ot.prp. nr 44 (2000–2001) side 80:

«Det følger av hensynene bak opprettelsen av et styre at medlemmene samlet må besitte både innsikt og engasjement i samfunnsmessige problemstillinger, så vel som høy domstolfaglig og domstoladministrativ kompetanse.

(...) Ønsket om bred domstolkompetanse i styret gjør at det må sitte dommere i styret. Det er viktig at den praktiske domstolerfaring er tungt representert i et slikt styre, som skal spille en aktiv rolle i det administrative arbeidet og utviklingsarbeidet overfor domstolene. Det er ønskelig at dommerrepresentantene har erfaring fra ulike typer domstoler (...)

Selv om det som hovedregel bør oppnevnes tre dommere (...), bør det åpnes for at Kongen kan erstatte ett av de tre dommermedlemmene med en annen særlig kvalifisert representant for domstolene.»

Lovendringen 20. februar 2004 har også blitt sterkt kritisert av Den norske Dommerforening. I brev 29. september 2004 til justisministeren uttaler Dommerforeningen bl.a. følgende om lovendringen:

«Skal man opprettholde dagens ordning med to representanter for dommerne, kan de øvrige tilsettes representant ikke gjenvelges. Dommerforeningen antar at det ikke er ønskelig.

Dommerforeningen må be om at antall dommerrepresentanter i styret tas opp til ny vurdering. Vårt prinsipale syn er at det skal være tre dommerrepresentanter, en fra hver instans. Det er uakseptabelt med færre enn to representanter.»

På denne bakgrunn har departementet funnet det nødvendig å fremme forslag om ny endring av domstolloven § 33 a.

Et høringsnotat med forslag til ny endring av domstolloven § 33 a ble sendt på høring 16. februar 2005 med høringsfrist 30. mars 2005. Adressater for høringen var:

Departementene
Riksadvokaten
Regjeringsadvokaten
Fylkesmennene
Politidirektoratet
Domstoladministrasjonen
Høyesterett
Lagmannsrettene
Tingrettene
Jordskifterettene/jordskifteoverrettene
Kommunenes Sentralforbund
Den Norske Advokatforening
Den norske Dommerforening

Datatilsynet

Følgende høringsinstanser avga høringsuttalelse:

Finansdepartementet

Landbruks- og matdepartementet

Høyesterett

Hålogaland lagmannsrett

Frostating lagmannsrett

Gulating lagmannsrett

Borgarting lagmannsrett

Agder lagmannsrett

Eidsivating lagmannsrett

Oslo tingrett

Asker og Bærum tingrett

Bergen tingrett

Stavanger tingrett

Frostating jordskifteoverrett

Sør-Rogaland jordskifterett

Nedre Telemark jordskifterett

Lofoten og Vesterålen jordskifterett

Sunnfjord og Ytre Sogn jordskifterett

Nordfjord jordskifterett

Tekna (etatsforeningen i jordskifterettene)

Domstoladministrasjonen

Kommunenenes Sentralforbund

Den norske Dommerforening

Den Norske Advokatforening

Tjenestemannsorganisasjonene i Domstoladministrasjonen (Akademikerne og Parat)

Følgende instanser hadde ikke merknader til forslaget eller opplyste at de ikke avga uttalelse:

Utenriksdepartementet

Olje- og energidepartementet

Miljøverndepartementet

Nærings- og handelsdepartementet

Moderniseringsdepartementet

Helse- og omsorgsdepartementet

Fiskeridepartementet

Samferdselsdepartementet

Barne- og familiedepartementet

Forsvarsdepartementet

Riksadvokaten

Politidirektoratet

Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Fylkesmannen i Vestfold

Solør tingrett

Datatilsynet

3 Bakgrunnen for dagens styremodell

Om styremodellen og sammensetningen av Doms-
toladministrasjonens styre heter det følgende i
Ot.prp. nr 44 (2000–2001) side 79 flg:

«Justisdepartementet foreslår at man velger en modell med et styre for domstoladministrasjonen med selvstendig ansvar, langt på vei i tråd med den danske modellen. Etter Justisdepartementets vurdering bør imidlertid styret i Norge ikke i like stor grad som i Danmark settes sammen med sikte på at alle arbeidstakergrupper i domstolene skal være representert. Utgangspunktet bør være at domstoladministrasjonen ikke skal styres etter en korporativ modell. Styret bør derfor ikke settes sammen på grunnlag av oppnevnelser foretatt av de enkelte fagforeningene.

7.11.4 Styrets sammensetting og prosedyre for oppnevning

Det følger av hensynene bak opprettelsen av et styre at medlemmene samlet må besitte både innsikt og engasjement i samfunnsmessige problemstillinger, så vel som høy domstolfaglig og domstoladministrativ kompetanse.

I styret bør det sitte representanter valgt nettopp på grunnlag av deres brede samfunnsmessige innsikt og engasjement. Disse anses som allmennhetens representanter, og bør ikke samtidig ha bakgrunn fra rettsvesenet. Som allmennhetens representanter må man tilstrebe utnevning av personer som nyter tillit hos folk flest ved at de har personlige egenskaper og faglig innsikt.

Ønsket om bred domstolkompetanse i styret gjør at det må sitte dommere i styret. Det er viktig at den praktiske domstolerfaring er tungt representert i et slikt styre, som skal spille en aktiv rolle i det administrative arbeidet og utviklingsarbeidet overfor domstolene. Det er ønskelig at dommerrepresentantene har erfaring fra ulike typer domstoler. Ønsket om at dommerrepresentantene i styret skal ha høy domstolfaglig kompetanse, kombinert med innsikt og engasjement i administrative og utviklingsorienterte oppgaver ved domstolene, må være det sentrale ved personutvelgelsen. Dette hensynet er etter Justisdepartementets vurdering viktigere enn at samtlige tre instanser er representert, selv om det i utgangspunktet er positivt med styrerepresentasjon fra ulike instanser.

Selv om det som hovedregel bør oppnevnes tre dommere som medlemmer av styret, bør det åpnes opp for at Kongen kan erstatte ett av de tre dommermedlemmene med en annen særlig kvalifisert representant for domstolene. En slik representant skal i så fall være en ansatt i domstolene som ikke er dommer, men som forutsettes å kunne tilføre styret for domstoladministrasjonen verdifulle impulser i forhold til administrasjon av domstolene generelt. Kongen vil i forbindelse med den enkelte oppnev-

ning stå fritt til å velge om det skal oppnevnes tre dommere i styret, eller om ett av de tre medlemmer skal være en annen representant for domstolene.

Videre er det ønskelig med representasjon fra brukersiden i form av to advokater. Det kan være privatpraktiserende advokater, advokater ansatt i næringslivet eller advokater fra offentlig forvaltning. Justisdepartementet legger til grunn at også ansatte advokater hos Regjeringsadvokaten og påtalemyndighetens aktører kan oppnevnes som styremedlem. De advokater som oppnevnes bør besitte prosedyrererfaring fra retten, for å kunne se domstolene fra prosessfullmektigenes og partenes ståsted.

Justisdepartementet foreslår at styret oppnevnes med til sammen syv medlemmer. Størrelsen fremstår som et kompromiss mellom ønsket om å ha et styre som ikke er større enn at det kan fungere operativt, effektivt og ubyråkratisk, samtidig som det er viktig å ha god bredde i erfaringsbakgrunn og kompetanse blant medlemmene. Det anses også som et poeng å unngå at en enkelt gruppe skal ha flertall i styret. Når det tas i betraktning at man her har å gjøre med et styre for den sentrale domstoladministrasjonen kan det ikke være en avgjørende innvending at styret etter Justisdepartementets forslag vil ha et flertall av representanter som er juridisk utdannet.

Justisdepartementet foreslår på denne bakgrunn at styret for domstoladministrasjonen settes sammen av:

- To representanter for allmennheten
- Tre dommere, dog slik at det kan oppnevnes én annen særlig kvalifisert representant for domstolene i stedet for en av dommerne
- To advokater

Domstolkommisjonens flertall har foreslått at styret settes sammen med de samme personene som skal sitte i Innstillingsrådet, jf. nedenfor i kapittel 8. Justisdepartementet anser ikke dette som hensiktsmessig. Arbeidsmengden for Innstillingsrådet alene taler imot en slik løsning. Både arbeidet i styret og i Innstillingsrådet vil kunne bli relativt tidkrevende, med korte frister. Det er også behov for ulik kompetanse i disse organene. Styret for domstoladministrasjonen bør i større grad enn Innstillingsrådet og Tilsynsutvalget, jf. kapittel 8 og 11, settes sammen av personer med en bred samfunnspolitisk og domstolfaglig bakgrunn, med erfaring fra styrearbeid og med kompetanse og interesse for administrativt arbeid og utviklingsarbeid. I Innstillingsrådet må det i sterkere grad vektlegges interesse og kompetanse innen rekruttering og personalutvelgelse, selvfølgelig i kombinasjon med samfunnsinnsikt og

domstolfaglig kompetanse. Justisdepartementet foreslår derfor at det oppnevnes ulike personer til styret og til Innstillingsrådet.

Når det gjelder oppnevningen av dommerrepresentantene i styret kan det være aktuelt å motta forslag fra eksempelvis domstolene og Den norske Dommerforening. Ved oppnevningen av advokatrepresentantene kan det tilsvarende vurderes om det bør innhentes forslag fra de organisasjoner som representerer de aktuelle gruppene. Justisdepartementet understreker imidlertid at regjeringen uansett står fritt i sitt valg av personer til styret. Tilsvarende prinsipper bør gjelde i forhold til Innstillingsrådet og Tilsynsutvalget for dommere.

Justisdepartementet foreslår at de to representantene for allmennheten velges av Stortinget, og at de øvrige styremedlemmene oppnevnes av regjeringen. Etter departementets oppfatning vil dette bidra til å gi styret maksimal tillit utad, samtidig som det bidrar til å skape en god balanse mellom statsmaktene.

Oppnevningsperioden bør være fire år, med mulighet for gjenoppnevning/gjenvalg én gang.»

4 Forslag til ny sammensetning av Domstoladministrasjonens styre

4.1 Forslaget i høringsnotatet

Departementet uttaler i høringsbrevet 16. februar 2005:

«Domstoladministrasjonens styre skal i henhold til gjeldende regler bestå av syv personer: tre dommere og to advokater oppnevnt av Kongen, og to medlemmer valgt av Stortinget. Den ene dommeren kan byttes ut med en representant for de andre tilsatte i domstolen, jf. § 33 a første ledd annet punktum. Denne adgangen er benyttet, slik at det pr. i dag er to dommere og en annen ansatt i domstolene i styret. Dersom denne praksisen skal fortsette, vil lovendringen 20. februar 2004 innebære at bare ett av styrets syv medlemmer er en dommer fra de alminnelige domstolene. Dette er etter Justisdepartementets syn vanskelig forenlig med de opprinnelige intensjonene bak styresammensetningen. Det vises bl.a. til departementets uttalelser i Ot.prp. nr 44 (2000–2001) side 80:

«Det følger av hensynene bak opprettelsen av et styre at medlemmene samlet må besitte både innsikt og engasjement i samfunnsmessige problemstillinger, så vel som høy domstolfaglig og domstoladministrativ kompetanse.

(...) Ønsket om bred domstolkompetanse i styret gjør at det må sitte dommere i styret. Det er viktig at den praktiske domstolerfaring er

tungt representert i et slikt styre, som skal spille en aktiv rolle i det administrative arbeidet og utviklingsarbeidet overfor domstolene. Det er ønskelig at dommerrepresentantene har erfaring fra ulike typer domstoler (...)

Selv om det som hovedregel bør oppnevnes tre dommere (...), bør det åpnes for at Kongen kan erstatte ett av de tre dommermedlemmene med en annen særlig kvalifisert representant for domstolene.”

Dersom man vil få inn jordskiftefaglig kompetanse i styret uten å redusere antallet representanter fra de alminnelige domstoler, kan dette løses ved å utvide dagens styre med ytterligere to medlemmer (to pga. oddetallsregelen). Det ene medlemmet bør være en jordskiftedommer, mens det andre bør være en representant for de alminnelige domstolene. Dette vil innebære at domstolsrepresentantene, herunder representanten fra jordskifterettene, vil få flertall i styret (fem av ni mot tre av syv i dag), men det er etter departementets syn likevel den løsningen som stemmer best overens med hensynene bak styresammensetningen slik de fremkommer i Ot. prp. nr. 44 (2000–2001). Dette vil dessuten gjøre det mulig å ha en dommer fra hver instans i de alminnelige domstoler i styret, i tillegg til en representant fra domstolenes øvrige tilsatte.

Vi foreslår på denne bakgrunn følgende endring i lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (domstoloven):

§ 33 a første ledd skal lyde:

Styret for domstoladministrasjonen består av *ni* medlemmer med personlige varamedlemmer. Kongen oppnevner *fire* dommere, en jordskiftedommer eller jordskifteoverdommer og to advokater til styret, og Stortinget velger to medlemmer. Kongen kan oppnevne en annen særlig kvalifisert representant for domstolene i stedet for en av de *fire* dommerne. Kongen fastsetter hvilket medlem som skal være leder for styret for domstoladministrasjonen.

Da oppnevningsperioden for flere av dagens styremedlemmer utgår 31. juli 2005, vil det være hensiktsmessig om lovendringen kan tre i kraft 1. august 2005.»

4.2 Høringsinstansenes syn

Ingen høringsinstanser går i mot forslaget om utvidelse av styret med to medlemmer. Det er imidlertid noe varierende synspunkter på hvor disse to medlemmene skal komme fra. Det store flertall av høringsinstansene (*Høyesterett*, *Hålogaland lagmannsrett*, *Frostating lagmannsrett*, *Gulating lagmannsrett*, *Borgarting lagmannsrett*, *Agder lag-*

mannsrett, *Eidsivating lagmannsrett*, *Oslo tingrett*, *Asker og Bærum tingrett*, *Stavanger tingrett*, *Bergen tingrett*, *Frostating jordskifteoverrett*, *Øvre Telemark jordskifteoverrett*, *Sør-Rogaland jordskifterett*, *Sunnfjord og Ytre Sogn jordskifterett*, *Lofoten og Vesterålen jordskifterett*, *Domstoladministrasjonen*, *Kommunenenes Sentralforbund*, *Den norske Dommerforening*, *Den Norske Advokatforening* og *Tekna/ Etatsforeningen i jordskifterettene*) støtter departementets forslag, som muliggjør tre dommere fra de alminnelige domstoler i tillegg til en representant fra de ansatte.

Gulating lagmannsrett mener at den foreslåtte endringen «vil være bedre forenlig med de opprinnelige intensjoner bak sammensetningen av styret i Domstoladministrasjonen, slik det fremgår av Ot. prp. nr. 44 (2000–2001)». Også *Borgarting lagmannsrett* gir sin «fulle tilslutning til departementets uttalelse om at utskifting av en av dommerrepresentantene i dagens styre med en jordskiftedommer eller jordskifteoverdommer er vanskelig forenlig med de opprinnelige intensjonene bak styresammensetningen».

Flere høringsinstanser legger vekt på at styret må ha domstolsfaglig bredde, og at jordskifterettens representasjon i styret ikke bør skje på bekostning av de ordinære domstolars representasjon.

Asker og Bærum tingrett uttaler:

«Vi mener at en utvidelse av styret er helt nødvendig. Et styre bestående av bare en dommer fra de alminnelige domstoler vil ikke gi styret den bredde i domstolsinnsikt som er nødvendig og dermed ikke være egnet til å gi styret den nødvendige tillit og legitimitet.»

Oslo tingrett «ser det som meget viktig at ikke domstolenes representasjon i styret svekkes som følge av at administrasjonen av jordskifterettene underlegges Domstoladministrasjonen.»

Også *Advokatforeningen* uttaler seg uttrykkelig om behovet for bred domstolsfaglig kompetanse:

«Dommerne og den domstolsfaglige kompetanse de besitter bør være tungt representert i Domstoladministrasjonens styre, slik denne utvidelsen muliggjør. Det er viktig med en full dommerrepresentasjon bl.a. for å påse at effektivitetshensyn til enhver tid veies mot hensynet til rettssikkerhet og forsvarlig saksbehandling.»

Eidsivating lagmannsrett, *Frostating lagmannsrett*, *Hålogaland lagmannsrett*, *Stavanger tingrett* og *Domstoladministrasjonen* påpeker at dommerrepresentasjon fra alle tre instanser er viktig for styrets legitimitet og kunnskap (*Eidsivating lagmannsrett*, *Frostating lagmannsrett*, *Hålogaland*

lagmannsrett, Stavanger tingrett) og at representasjon fra alle tre instanser sikrer at man i styrearbeidet får verdifull og nødvendig erfaring og impulser fra de respektive instansene i domstolene (*Domstoladministrasjonen*). *Advokatforeningen* og *Øvre Telemark jordskifterett* mener at representasjon fra alle tre instanser bør lovfestes. Advokatforeningen uttaler:

«Den foreslåtte lovendringen åpner også for at alle instanser i de alminnelige domstoler kan være representert i Domstoladministrasjonens styre. Advokatforeningen er av den oppfatning at alle instansens da også bør være representert og at dette lovfestes, eventuelt tas inni forarbeidene.»

Landbruks- og matdepartementet, Agder jordskifteoverrett og *Nedre Telemark jordskifterett* er enig i at styret kan utvides med to medlemmer, men mener det er uheldig at det blir et flertall av domstolsrepresentanter. De foreslår derfor at det ene nye medlemmet skal velges av Stortinget. *Landbruks- og matdepartementet* uttaler:

«Vi tror ikke en slik utvidelse vil komme i konflikt med intensjonene om et operativt, effektivt og ubyråkratisk styre.

Vi er likevel uenige i Justis- og politidepartementet sitt forslag til sammensetning. Landbruks- og matdepartementet mener intensjonene, som fremkommer i Ot.prp. nr. 44 (2000–2001), om at domstolene og domstoladministrasjonen «må være i harmoni med vår demokratiske statsform» må etterleves. Et flertall av domstolsrepresentanter (fem av ni) står i kontrast til dette. Det fremgår også av nevnte Ot.prp. side 80 at «Det anses også som et poeng å unngå at en enkelt gruppe skal ha flertall i styret».

Landbruks- og matdepartementet foreslår på denne bakgrunn følgende ordlyd i § 33a første ledd i domstolloven:

«Styret for domstoladministrasjonen består av ni medlemmer med personlige varamedlemmer. Kongen oppnevner tre dommere, en jordskiftedommer eller jordskifteoverdommer og to advokater til styret, og Stortinget velger tre medlemmer. Kongen kan oppnevne en annen særlig kvalifisert representant for domstolene i stedet for en av de tre dommerne. Kongen fastsetter hvilket medlem som skal være leder for styret for domstoladministrasjonen.»

Øvre Telemark jordskifterett mener på sin side at det taler for departementets forslag at domstolsrepresentantene får flertall i styret. Jordskifteretten uttaler:

«Vi ser det som naturleg at representantane frå domstolane (dei ordinære og jordskifterettane) utgjer flertalet i styret sidan det er spørsmål ved den daglege verksemda og funksjonen til desse styret skal ta seg av. Intensjonane i Ot.prp. nr. 44 (2000–2001) var å ha eit styre med sjølvstendig ansvar der beslutningar i administrasjonen av domstolane vert fatta av

«et bredt sammensatt organ hvor også interesser utenfor domstolsfæren blir ivaretatt, og at faglige og samfunnsmessige hensyn blir veiet mot hverandre når det treffes beslutninger.»

Interesser utanfor domstolsfæra og samfunnsmessige omsyn er sikra gjennom dei 4 medlemene som ikkje er rekrutterte frå domstolane. «

Også *Stavanger tingrett* mener det er «vesentlig» at domstolsrepresentantene, herunder representanten fra jordskifterettene, får flertall i styret.

Tjenestemannsorganisasjonene i Domstoladministrasjonen *v/Parat* og *Akademikerne* mener det bør sitte representanter for de ansatte i Domstoladministrasjonen i Domstoladministrasjonens styre. I dag tiltrer de ansatte styret kun i tilsettings- og personalsaker. Organisasjonene uttaler:

«Styret har et spenn av oppgaver fra en strategisk tilnærming til overordnede mål/utvikling/samfunnsforhold til behovet for i enkelte saker gå relativt detaljert inn i Domstoladministrasjonens interne virksomhet. Styret tar med andre ord beslutninger som har stor betydning for de ansatte i Domstoladministrasjonen. Selv om loven gir møterett for direktøren, vil ikke dette fange opp arbeidstakernes synspunkter og behov for kommunikasjon med styret. Dette fordi direktøren representerer arbeidsgiversiden i Domstoladministrasjonen. De ansatte i Domstoladministrasjonen vil kun ha reell medbestemmelse dersom det sitter ansatterepresentanter i styret med stemmerett.

Domstoladministrasjonen er i dag en mellomstor nasjonal arbeidsgiver, der antall ansatte stadig øker. Innen 01.01.06 vil antall ansatte nærme seg 80 personer. Dersom Domstoladministrasjonen hadde vært en privat arbeidsgiver ville de ansatte etter aksjeloven § 6–4 kunne kreve at inntil en tredel og minst to av styrets medlemmer med varamedlemmer ble valgt av og blant de ansatte. Vi stiller spørsmål ved at ansatte i en statlig virksomhet har mindre rettigheter og påvirkningsmuligheter enn ansatte i en privat bedrift.

Domstoladministrasjonens egne ansatte bør i det minste ha stemmerett når det gjelder saker som får betydning for den enkelte ansatte i Domstoladministrasjonen. Vi vil i den forbindelse vise til Kredittilsynet, som har en ordning

der styret suppleres med to representanter valgt av og blant de ansatte ved behandlingen av saker som har relevans for de ansatte.»

Tre høringsinstanser (*Sunnfjord og Ytre Sogn jordskifterett*, *Domstoladministrasjonen* og *Advokatforeningen*) mener at det bør lovfestes at styret skal bestå av en representant for de øvrige ansatte i domstolene (dvs ansatte som ikke er dommere) dersom styret utvides. *Domstoladministrasjonen* påpeker at det i praksis alltid har sittet en representant for de andre tilsatte i domstolen, og mener dette er «en god ordning som bør videreføres». *Sunnfjord og Ytre Sogn jordskifterett* viser til at dette «Trass alt er ei stor gruppe tilsette med viktige oppgaver og kompetanse, og dei bør av den grunn sikrast høve til å utvikle og påverke eigne arbeidstil høve gjennom fast styrerepresentasjon». *Advokatforeningen* mener lovfesting bør vurderes «slik at loven er i overensstemmelse med de faktiske forhold.»

Sunnfjord og Ytre Sogn jordskifterett og *Nordfjord jordskifterett* mener for øvrig at representanten fra de øvrige ansatte må kunne oppnevnes blant de øvrige ansatte både fra de ordinære domstolene og fra jordskifterettene.

4.3 Departementets syn

Uansett hvilken løsning som velges for å få inn jordskiftefaglig kompetanse i styret, vil man på den ene eller den andre måten komme i konflikt med enkelte av de vurderinger av styresammensetningen som ble gjort i Ot.prp. nr. 44 (2000–2001).

Det er imidlertid etter departementets syn viktig å ha i mente at situasjonen er en helt annen i dag enn den var på tidspunktet for Domstoladministrasjonens opprettelse. På den tiden var ikke jordskifte(over)dommere i styret noen aktuell problemstilling. Man hadde altså en «deltakergruppe» mindre å ta hensyn til. Det er også viktig å ta hensyn til at Domstoladministrasjonen nå er over den første etableringsfasen. Styret vil derfor ha en noe annen rolle nå enn i starten. Blant annet behøver det ikke å være like «operativt» som det har vært til nå, men heller være et forum for brede og prinsipielle drøftelser og spørsmål. Det blir derfor ikke riktig å legge ensidig vekt på uttalelsene om styresammensetningen i Ot.prp. nr. 44.

Når styret skal få jordskiftefaglig kompetanse uten at man reduserer antallet representanter fra de alminnelige domstoler, kan dette løses ved å utvide dagens styre. For å unngå partall i styret og dermed mulighet for stemmelikhet, bør utvidelsen

etter departementets syn skje med to medlemmer. Ingen høringsinstanser går i mot dette.

Departementet konstaterer at enkelte høringsinstanser mener det er uheldig med en løsning der domstolsrepresentantene vil få flertall i styret, og at de foreslår en løsning der ett av de to nye medlemmene velges av Stortinget. Departementet vil påpeke at dersom en slik løsning velges, vil antallet representanter fra de alminnelige domstolene være tre av ni, mot tre av syv i dag. Det vil si at andelen representanter fra de alminnelige domstoler prosentvis blir lavere i dag, selv om det nominelt blir samme antall. For øvrig får domstolsrepresentantene flertall i styret bare dersom man inkluderer representanten fra jordskifterettene/jordskifteoverrettene. Det vil altså uansett ikke bli flertall av representanter fra de alminnelige domstolene.

En løsning der dagens styre utvides med en jordskiftedommer/jordskifteoverdommer og en dommer fra de alminnelige domstoler, vil etter departementets syn være den løsningen som stemmer best overens med hensynene bak styresammensetningen slik de fremkommer i Ot. prp. nr. 44 (2000–2001). Det vises bl.a. til uttalelsen i Ot.prp. nr 44 (2000–2001) side 80 om at det «som hovedregel bør oppnevnes tre dommere» (og man siktet da til dommere fra de alminnelige domstoler). Det vises for øvrig til redegjørelsen for bakgrunnen for lovforslaget i kapittel 2 foran.

Departementet har merket seg forslaget om at de ansatte i Domstoladministrasjonen skal ha representanter i Domstoladministrasjonens styre, eller i det minste stemmerett når det gjelder saker som får betydning for den enkelte ansatte i Domstoladministrasjonen. Departementet har forståelse for at de ansatte ønsker dette. Spørsmålet var imidlertid ikke berørt i høringsbrevet og er følgelig heller ikke vurdert av de øvrige høringsinstanser. Da det er avgjørende å få behandlet proposisjonen her i godt tid før ansvaret for administrasjonen av jordskifterettene overtas av Domstoladministrasjonen, foreslår departementet at spørsmålet om representasjon av Domstoladministrasjonens ansatte i styret eventuelt kan tas opp til vurdering på et senere tidspunkt.

Siden Domstoladministrasjonens opprettelse har man fulgt den praksis at en av dommerrepresentantene erstattes med en representant for de øvrige ansatte i domstolene. Departementet er enig i at dette er en god praksis, og departementet antar grunnlaget for denne praksisen vil bli ytterligere styrket dersom styret utvides med ytterligere ett dommermedlem fra de alminnelige domstoler.

Departementet slutter seg derfor til forslaget om å lovfeste at de ansatte skal ha plass i styret.

Etter departementets syn er det mest naturlig at representanten fra de øvrige ansatte kommer fra de alminnelige domstolene, som utgjør den langt største gruppen. Departementet kan imidlertid ikke se at det er noe i veien for at representanten i stedet oppnevnes blant de øvrige ansatte i jordskifterettene.

Utvidelsen som var foreslått i høringsbrevet vil gjøre det mulig å ha en dommer fra hver instans i de alminnelige domstoler i styret. Departementet mener det er ønskelig at dommerrepresentantene har erfaring fra ulike typer domstoler, men ser det ikke som hensiktsmessig å lovfeste representasjon fra alle tre instanser. Det vises her til departementets tidligere uttalelse i Ot.prp. nr 44 (2000–2001) side 80:

«Ønsket om at dommerrepresentantene i styret skal ha høy domstolfaglig kompetanse, kombinert med innsikt og engasjement i administrative og utviklingsorienterte oppgaver ved domstolene, må være det sentrale ved utvelgelsen. Dette hensynet er etter Justisdepartementets vurdering viktigere enn at samtlige tre instanser er representert, selv om det i utgangspunktet er positivt med styrerepresentasjon fra ulike instanser.»

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet har fått opplyst av Domstoladministrasjonen at kostnadene pr. styremedlem er om-

lag 100 000 kroner pr. år pr. medlem i møtegodtgjørelse, utgifter til reise og opphold m.v. Kostnadene vil dekkes innenfor Domstoladministrasjonens eksisterende budsjetttrammer.

Det vil bli et marginalt merarbeid for Domstoladministrasjonen og Justisdepartementet i forbindelse med oppnevningen av ytterligere to medlemmer til styret.

6 Merknader til lovforslaget

Til endringen i domstoloven § 33 a

Den foreslåtte endringen innebærer at Domstoladministrasjonens styre utvides fra syv til ni medlemmer, samt at representasjon fra de øvrige ansatte i domstolene, herunder jordskifterettene, lovfestes. Det tidligere kravet om at representanten for de øvrige tilsatte skal være «særlig kvalifisert» utgår, da dette anses som unødvendig å presisere i lovteksten. Det vises for øvrig til kapittel 4 foran.

Justis- og politidepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endringer i lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (sammensetningen av Domstoladministrasjonens styre).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (sammensetningen av Domstoladministrasjonens styre) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (sammensetningen av Domstoladministrasjonens styre)

I

I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene gjøres følgende endring:

§ 33 a første ledd skal lyde:

Styret for domstoladministrasjonen består av *ni* medlemmer med personlige varamedlemmer. Kongen oppnevner *tre* dommere, en jordskifte-dommer eller jordskifteoverdommer, *en representant fra de øvrige tilsatte i domstolene* og to advoka-

ter til styret, og Stortinget velger to medlemmer. Kongen fastsetter hvilket medlem som skal være leder for styret for domstoladministrasjonen.

II

Ikraftsettingsbestemmelser:

Loven gjelder fra 1. august 2005.
